

Kronologija Matice hrvatske

1838. 4. kolovoza, osnovana je u Zagrebu Ilirska čitaonica; predsjednik grof Janko Drašković (1838-1850).

1842. 10. veljače, na prijedlog Janka Draškovića, u krilu Ilirske čitaonice osnovana je Matica ilirska, kao glavnica.

1842-1850. predsjednik Matice ilirske Janko Drašković.

1842-1846. prvi tajnik Matice ilirske Vjekoslav Babukić.

1842-1853. izlazi devet knjiga časopisa »Kolo«. U nakladi Matice ilirske izlaze: knj. IV (1847)-VIII (1851). Urednici: Dragutin Rakovac, Stanko Vraz, Ljudevit Vukotinović, Andrija Torkvat Brlić, Mirko Bogović.

1844. tiskana je u Matici ilirskoj prva knjiga: Osman Ivana Gundulića, s dopjevima Ivana Mažuranića i rječnikom Ivana i Antuna Mažuranića.

1846-1851. tajnici Matice ilirske: Stanko Vraz, Jakov Užarević, Andrija Torkvat Brlić.

1846-1886. s prekidima, Matica ilirska djeluje u zgradi Narodnog doma (Dvorana; danas Opatička ulica 18)

1850. utrnula Ilirska čitaonica. Otad je Matica ilirska samostalna.

1851-1858. predsjednik Ambroz Vranyczany; tajnici 1851-1878: Ivan Perkovac, Josip Praus, Ante Starčević (dobrovoljnji tajnik), Adolfo Veber Tkalčević, Janko Jurković, Vatroslav Jagić, Tadija Smičiklas, Luka Mrazović.

1852-1857. izlazi časopis »Neven«; urednici: Mirko Bogović, Ivan Perkovac, Vojko Sabljčić, Josip Praus.

1858-1872. predsjednik Matice ilirske Ivan Mažuranić.

1864-1866. izlazi časopis »Književnik«; urednici Franjo Rački, Vatroslav Jagić, Josip Torbar.

1868-1873. Matica ilirska surađuje s Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

1869-1903. izlazi časopis »Vienac«. Urednici: Đuro Deželić, Ivan Perkovac, Ivan Dežman, Franjo Marković, August Šenoa, Vjekoslav Klaić, Josip Pasarić, Bartol Inhof, Jovan Hranilović, Đuro Arnold, Stjepan Bosanac, Milan Šenoa, Ksaver Šandor Gjalski, Milivoj Dežman.

1872-1874. predsjednik Matice ilirske Matija Mesić.

1873. Matica ilirska opet je samostalna.

1874. 29. studenoga, Matica ilirska mijenja naziv u Matica hrvatska.

1874-1889. predsjednik Matice hrvatske Ivan Kukuljević Sakcinski.

1874-1901. Matica hrvatska izdala blizu 250 knjiga.

1878-1901. tajnik-blagajnik Ivan Kostrenčić.

1886. sagrađena je zgrada Matice hrvatske na Zrinjevcu (danas ulica Matice hrvatske, br. 2).

1889-1901. predsjednik Matice hrvatske Tadija Smičiklas.

1900. 17. ožujka, Matica hrvatska i Društvo hrvatskih umjetnika osnivaju Društvo hrvatskih književnika.

1901. predsjednik Matice hrvatske Ivan Trnski; tajnik Antun Radić (1901-1909).

1902-1908. predsjednik Matice hrvatske Đuro Arnold.

1905-1961. izlazi s prekidima, kao godišnji zbornik, »Hrvatsko kolo« (1948-1952 izlazi kao časopis). Uređuju 1905-1911: odbor; 1912: Branko Vodnik; 1927-1944: Branimir Livadić, Franjo Jelašić, Milovan Gavazzi, Josip Pasarić, Blaž Jurišić; 1945-1961: Joža Horvat, Jakša Ravlić, Grigor Vitez, Marijan Matković, Slavko Kolar, Gustav Krklec, Vjekoslav Kaleb, Nikola Pavić.

1906-1909. izlazi »Glas Matice hrvatske«; uređivali Ante Radić i Albert Bazala. Časopis izlazi još i 1940; urednik Mile Starčević.

1909-1916. predsjednik Matice hrvatske Oton Kučera; tajnik Albert Bazala.

1917-1918. predsjednik Krsto Pavletić; tajnik Tugomir Alaupović.

1918-1920. predsjednik Fran Tućan; tajnik Iso Velikanović (1918-1922).

1921-1926. predsjednik Dragutin Domjanić.

1922-1939. tajnik Franjo Jelašić; privremeni tajnici 1922: Josip Pasarić, Maksimilijan Petanjak.

1927. predsjednik Matice hrvatske Albert Bazala.

1928-1945. predsjednik Filip Lukas. Izlazi časopis »Hrvatska revija«; urednici Branimir Livadić, Stjepan Ivšić, Blaž Jurišić, Mile Starčević, Marko Čović, Olinko Delorko.

1931-1940. Matica hrvatska preuzima ili potpomaže izdavanje časopisâ za srednjoškolske profesore i učenike »Nastavni vjesnik« i »Omladina« (izlazi do 1939).

1936-1943. osnivaju se Matičini pododbori u Zagrebu, Čakovcu, Osijeku, Sisku, Karlovcu, Samoboru, Varaždinu, Vinkovcima, Vukovaru, Dubrovniku, Sarajevu i drugdje. U njihovoj nakladi objavljeno dvadesetak knjiga; izlazili časopisi »Hrvatska misao« (Sarajevo, 1943-1944) i »Hrvatski sjever« (Osijek, 1944).

1940-1945. tajnik Mirko Jurkić.

1941. 11. siječnja, odlukom banske vlasti razrješuju se Upravni i Nadzorni odbor Matice hrvatske, te se uvodi komesarijat u Maticu hrvatsku na čelu s Antom Martinovićem; 17. travnja komesarijat ukinut.

1945-1949. predsjednik Mihovil Nikolić; tajnici: Ivan Dončević, Petar Šegedin, Petar Lasta.

1950-1954. predsjednik Gustav Krklec; tajnici Petar Lasta, Vjekoslav Kaleb, Nikola Pavić.

1953. ponovo se osnivaju Matičini pododbori (od 1970. nazivaju se ograncima): Split (1953); Dubrovnik, Rijeka, Zadar (1954); Vinkovci (1959); Osijek, Slavonska Požega (1961); Pula, Šibenik (1962); Pakrac, Sisak, Čakovec, Županja (1964); Karlovac, Umag, Poreč, Slavonski Brod, Križevci (1965); Varaždin, Koprivnica, Gospić (1966); Pazin, Rovinj (1969); Korčula, Jastrebarsko, Metković, Đakovo, Imotski, Orahovica (1970); Donji Miholjac, Bjelovar, Našice, Drniš, Otok, Ilok, Omiš, Virovitica, Nova Gradiška, Zaprešić, Blato, Petrinja, Samobor, Valpovo, Makarska, Novska, Kutina, Ozalj, Krapina, Podravska Slatina, Trogir, Ploče, Kaštel-Sućurac, Sinj, Nin, Ogulin (1971). Ukupno 55 pododbor (ogranaka).

1954. potpisan Novosadski dogovor o jeziku; tiskanjem časopisa »Mogućnosti«, splitski pododbor Matice hrvatske pokreće ili preuzima izdavanje važnijih serijskih publikacija u nakladi Matičinih pododbor (ogranaka), što s prekidima izlaze i danas: »Dubrovnik« (Dubrovnik, od 1955); »Zadarska revija« (danas »Zadarska smotra«, Zadar, od 1956), »Riječka revija« (Rijeka, od 1958); »Revija« (danas »Književna revija«, Osijek, od 1961); »Godišnjak PO MH Vinkovci« (danas »Godišnjak za kulturu, umjetnost i društvena pitanja«, Vinkovci, 1962); »Svjetlo« (Karlovac, od 1965); »Dometi« (Rijeka, 1968); »Riječi« (Sisak, 1969), itd.

1954-1968. predsjednik Jakša Ravlić; tajnici Nikola Pavić, Joža Horvat.

1960. osnovan Nakladni zavod Matice hrvatske.

1962. organizirana velika proslava 120. obljetnice Matice hrvatske. Pokrenuta u suradnji s izdavačkom kućom Zora biblioteka Pet stoljeća hrvatske književnosti; od 1980. izdavač Nakladni zavod Matice hrvatske. Objavljeno 180 knjiga. Urednički odbor: Rafo Bogišić, Pero Budak, Branimir Donat, Ivan Dončević, Ivo Frangeš, Marin Franičević, Branko Hećimović, Joža Horvat, Dubravko Jelčić, Jure Kaštelan, Gustav Krklec, Marijan Matković, Slavko Mihalić, Nedjeljko Mihanović, Jakša Ravlić, Miroslav Šicel, Krsto Špoljar, Dragutin Tadijanović, Šime Vučetić; tajnici Krsto Špoljar, Jelena Hekman, Slavko Mihalić.

1963. do danas, s prekidima, izlazi časopis »Kolo«. Urednici 1963-1972: Vlatko Pavletić, Igor Zidić, Saša Vereš, Mladen Čaldarović, Milivoj Slaviček, Miroslav Vaupotić; 1991. do danas: Igor Zidić, Vlaho Bogišić. Pokrenuta i Biblioteka Kolo (1969-1972); urednik Igor Zidić.

1966. Matica hrvatska pokreće časopis za pitanja likovne kulture i umjetnosti »Život umjetnosti«. U nakladi Matice hrvatske izlazi do 1972; urednici Božidar Gagro, Žarko Domljan. Matica hrvatska organizirala veliki simpozij o 130. godišnjici hrvatskog narodnog preporoda.

1967. u Matici hrvatskoj sastavljena Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

1968-1970. predsjednik Matice hrvatske Hrvoje Iveković; tajnik Jozo Ivičević (1968-1971).

1968-1971. izlazi časopis »Kritika«. Izašlo 19 brojeva; nakladnici: Nakladni zavod Matice hrvatske (br. 1-9), Društvo književnika Hrvatske (br. 10-19). Glavni urednik Vlatko Pavletić. Objavljeno i osam knjiga, posebnih izdanja ovog časopisa.

1969-1971. osnovano 18 povjereništava Matice hrvatske (Gruda, Kuna, Župa, Čilipi, Ston, Slano, Draganić, Poličnik, Bribinje, Posedarje, Preko, Stankovci, Škabrnja, Feričanci, Kompletinci, Gorjani, Tomašanci, Viškovci).

1970-1971. predsjednik Ljudevit Jonke.

1971. Matica hrvatska pokreće skupljanje novca i podizanje zajma za izgradnju tunela kroz Učku i autocestu Zagreb-Split.

Pokrenuto izdavanje publikacije Hrvatski znanstveni zbornik; publikacija izlazila još i 1993-1994. Urednici: Danilo Pejović, Šime Đodan, Radoslav Katičić, Tvrtko-Matija Šercar.

1971. 16. travnja, raskinut Novosadski sporazum o jeziku; izlazi prvi od 33 broja »Hrvatskog tjednika«, Matičinih novina za kulturna i društvena pitanja; glavni urednici: Igor Zidić, Vlado Gotovac. Zadnji broj izašao 3. prosinca.

1971. 7. prosinca, ostavka uredništva »Hrvatskog tjednika«; 11. prosinca, kolektivna ostavka članova Izvršnog odbora Matice hrvatske; 20. prosinca, kolektivna ostavka članova Upravnog odbora i Predsjedništva Matice hrvatske.

Matičine prostorije i arhiv preuzima policija, dio pokretne imovine otuđen, dio predan na čuvanje Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Pod prisilom, prestaje rad Matice hrvatske.

1972. 11. siječnja i poslije, uhapšeni neki od najpoznatijih djelatnika središnjice i ogranaka Matice hrvatske; hapšenje Matičinih djelatnika i članova diljem Hrvatske.

1972-1990. Nakladni zavod Matice hrvatske nastavlja nakladničku djelatnost Matice hrvatske.

1989-1990. inicijative i pripreme za obnovu djelatnosti Matice hrvatske; konstituirana prijelazna uprava: predsjednik Petar Šegedin, tajnik Jozo Ivičević (1990-1992).

Obnavlja se djelatnost ogranaka Matice hrvatske (danas djeluje oko 130 ogranaka u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i drugim zemljama; objavljeno oko 1000 knjiga, izlazi tridesetak serijskih publikacija).

1990. 8. prosinca, održana Obnoviteljska skupština Matice hrvatske; predsjednik Vlado Gotovac.

1991. Matica hrvatska vraća u svoju nakladničku djelatnost izdavanje časopisa »Hrvatska revija«; urednici Vinko Nikolić, Boris Maruna, Mladen Klemenčić.

1992-1999. glavni tajnik Krešimir Mikolčić.

1993. do danas, izlazi »Vijenac«, Matičine novine za književnost, umjetnost i znanost; glavni urednici Slobodan Prosperov Novak, Boris Maruna, Andrea Zlatar, Mladen Kuzmanović, Ivica Matičević.

Pokretanjem novog niza biblioteke Mala knjižnica Matice hrvatske započinje intenzivna nakladnička djelatnost središnjice Matice hrvatske (do danas objavljeno preko 400 knjiga). Glavna urednica izdanja Matice hrvatske Jelena Hekman.

1995. pokrenuta biblioteka Stoljeća hrvatske književnosti; urednički odbor: Vlatko Pavletić (glavni urednik), Dubravko Jelčić, Josip Vončina (izvršni urednici), Nikola Batušić, Rafo Bogišić, Vlaho Bogišić, Maja Bošković-Stulli, Josip Bratulić, Branimir Donat, Dunja Fališevac, Aleksandar Flaker, Ivo Frangeš, Nedjeljko Mihanović, Krešimir Nemeč, Slobodan Prosperov Novak, Darko Novaković, Pavao Pavličić, Boris Senker, Ante Stamać, Miroslav Šicel, Dragutin Tadijanović, Mirko Tomasović. Dosad objavljeno 56 knjiga.

1996. do 2002., predsjednik Matice hrvatske Josip Bratulić.

1997. dr. Jure Petričević, agronom i nakladnik, jedan od najpoznatijih hrvatskih emigranta, ostavio Matici hrvatskoj zakladu od koje je, na prijedlog Vlaho Bogišića, izgrađena nova Dvorana Matice hrvatske.

1999. do 2002., glavni tajnik Stjepan Damjanović.

2002. do 2006., predsjednik Matice hrvatske Igor Zidić, glavni tajnik Zorislav Lukić.

2002. otvorena nova Dvorana Matice hrvatske.

2004. prvi put u povijesti Matice njezina Glavna skupština održana izvan Zagreba, u Splitu.

2006. održana Glavna skupština Matice hrvatske u Varaždinu. Za predsjednika izabran Igor Zidić, za potpredsjednike Vlaho Bogišić, Tonko Maroević, Stjepan Sučić. Za glavnoga tajnika izabran Zorislav Lukić, za gospodarskoga tajnika Damir Zorić i za književnoga tajnika akademik Ante Stamać.